

Notitie spuitzone beleid gemeente Wijk bij Duurstede

vastgesteld
25-05-2009
G.W. van der Werf

Hoofdstuk 1. Spuitzones algemeen

Aanleiding

In oktober 2008 is er in de gemeenteraad van Wijk bij Duurstede een motie ingediend waarin wordt gevraagd het spuitzone beleid te onderzoeken en zo nodig aan te passen. Deze notitie is een uitwerking naar aanleiding van deze motie. In deze notitie wordt het spuitzone beleid onderzocht en besproken.

Spuitzones algemeen

Gemeenten hanteren een spuitzone rondom (fruitteelt) bedrijven ten behoeve van het beschermen van omwonenden tegen de gewasbestrijdingsmiddelen in het kader van de zorgplicht woon/leefklimaat.

Het is een regelgeving die milieu en ruimtelijke ordening aspecten heeft. Er zijn geen duidelijke regels vanuit Rijk en provincie en er is een reikwijdte waarin gemeentes vrijheid hebben in de interpretatie van onderzoeken en jurisprudentie met betrekking tot dit onderwerp.

In de praktijk blijkt dat deze onduidelijkheid tot problemen kan leiden bij het tot stand komen van o.a. woningbouwprojecten in het buitengebied, het omzetten van een agrarische functie naar een woonfunctie. Ook het vestigen van een fruitteeltbedrijf of kweker kan voor omwonenden een probleem opleveren. In dergelijke gevallen wordt meestal via de rechtbank een beslissing omtrent bestemmingsplanwijziging aangevochten.

In de afgelopen jaren hebben er ontwikkelingen plaatsgevonden met betrekking tot nieuwe spuittechnieken. Ook zijn er nieuwe middelen op de markt gekomen. Deze innovaties vormen een aanleiding om te onderzoeken of er nog een spuitzone nodig is en zo ja of de huidige afstanden nog wel de juiste zijn. In principe wordt de problematiek hier niet wezenlijk anders van (er blijft immers een spuitzone aanwezig). Wel kan het een vermindering geven in het aantal gevallen waarin dit beleid juridisch aangevochten wordt.

Spuitzones in Wijk bij Duurstede

Uitgangspunt voor het gemeentelijk beleid van Wijk bij Duurstede is een in 2002 opgestelde notitie. Hierin wordt de inhoudelijke basis gelegd (technisch en juridisch) voor het in Wijk bij Duurstede gehanteerde beleid. In het huidige beleid wordt een spuitzone van 30 meter rondom (dienst) woningen in het buitengebied. Uitzondering hierop vormen de agrarische bedrijfswoningen, omdat die vaak deel uitmaken van een bedrijf. In de kernrandzone rondom Langbroek, Cothen en Wijk bij Duurstede geldt een spuitzone van 50m.

Hoofdstuk 2. Voorschriften vanuit de overheid.

Er zijn een aantal belangrijke wetten en regels met betrekking tot spuitzones. In het beleid dat Wijk bij Duurstede in 2002 heeft opgesteld is met al deze aspecten reeds rekening gehouden. Voor de volledigheid van deze notitie worden deze wetten / regels hieronder kort beschreven.

Lozingsbesluit open teelt en veehouderij (2000)

Het Lozingsbesluit open teelt en veehouderij is in 2000 ingesteld. Doelstelling in de fruitsector is om maatregelen te nemen waarmee het verwaaien van bestrijdingsmiddelen naar oppervlaktewater met 70-80 % verminderd. Dit besluit is gewijzigd naar een streven van 90 % en is op 23 mei 2007 in werking getreden. Ten opzichte van fruitteelt is er dus een verzwaring van maatregelen in het nieuwe besluit.

Bestrijdingsmiddelen wet (1962)

De regels met betrekking tot het toelaten van bestrijdingsmiddelen in Nederland is gebaseerd op een Bestrijdingsmiddelen wet uit 1962. Deze wet stelt algemene regels voor de handel en het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Bestrijdingsmiddelen mogen alleen toegelaten worden als het middel en omzettingproduct(en) volgens de regels van het Bmb 1962 worden toegepast conform wettelijk gebruiksvoorschrift en gebruiksaanwijzing.

Volgens de regels van deze wet mogen bestrijdingsmiddelen:

- geen direct of indirect schadelijk effect hebben op de gezondheid van de mens.
- Residuen die het gevolg zijn van het gebruik van deze bestrijdingsmiddelen en uit toxicologisch en milieuoogpunt van belang zijn, kunnen worden bepaald door middel van methoden die voldoen aan regels gesteld in het Bmw.

In deze wet zijn geen vastgestelde eisen, normen en criteria opgenomen voor het beschermen van mensen of omwonenden die in de buurt van toepassingslocaties verblijven.

Besluit milieutoelatingseisen bestrijdingsmiddelen (1995)

Het Besluit milieutoelatingseisen bestrijdingsmiddelen geeft geen gebruiksvoorschriften, maar is voor de bescherming van het milieu een van de belangrijkste amvb's op grond van de Bestrijdingsmiddelenwet 1962. Het Besluit houdt rekening met enkele Uniforme beginselen uit de gewasbeschermingsmiddelenrichtlijn. Met de criteria uit het besluit moet een invulling worden gegeven aan het begrip *voor het milieu onaanvaardbaar effect* (art. 3 lid 1 sub a bestrijdingsmiddelenwet 1962).

Het besluit geeft criteria voor persistentie in de bodem, uitspoeling naar het grondwater, risico voor waterorganismen en een aantal overgang- en slotbepalingen.

Het “groene boekje” van de VGN

In de brochure van VGN over bedrijven en milieuzonering staat een afstanden tabel die gehanteerd kan worden als richtlijn voor het situeren van bedrijfslocaties ten opzichte van “vervuilende” bronnen. Deze brochure is in 2007 herzien. In de brochure van VNG herziene versie 2007 staat een tabel over het situeren van woongebieden in relatie tot bepaalde milieucategorieën. De lichtste categorie (2) schrijft een minimale afstand van 30 meter voor vanaf een bedrijfsperceel tot aan een “rustige woonwijk”. Deze afstand heeft echter geen betrekking tot de afstand tot een boomgaard maar tot aan een bedrijfsgebouw. Verder staat er in de bijgevoegde afstandstabel een afstand van 30 m. ten opzichte van bedrijfsbebouwing.

VROM rapport 1994 milieukwaliteitscriteria voor nieuwe woongebieden.

In dit rapport van VROM wordt ten aanzien van nieuwe woongebieden verwezen naar de brochure “het groene boekje” van de VNG en de hierin gehanteerde minimale afstand van 30 m.

Hoofdstuk 3. Technische aspecten

Er zijn onder andere studies bekend over het fenomeen “drift”. In de Wijkse notitie uit 2002 over spuitzones wordt dit fenomeen inhoudelijk toegelicht. Deels zijn de hieronder genoemde studies reeds in de notitie uit 2002 meegenomen.

Onderzoek uit de jaren 90

Duits en Deens onderzoek

Concreet gaat het hierbij dan over een studie van Ganzelmeijer *et al.* uit 1995 waarin driftpercentage in relatie tot afstand bekeken is. Hieruit blijkt dat op een afstand van 20 meter nog driftdeeltjes aanwezig zijn. Echter, in dit onderzoek zijn de effecten op bodemsedimentatie bekeken, en zijn dus niet de toxicologische effecten op mensen meegenomen. Een studie in opdracht van de deense overheid geeft voor specifiek droge drift aan dat de deeltjes zich tot op 2 km vanaf de bron worden verspreid. Ook deze onderzoeken zijn dus niet consistent in hun uitkomsten.

TNO onderzoek

TNO heeft een studie gedaan in 1994 naar het effect van drift bij het gebruik van het bestrijdingsmiddel captan. In deze rapportage zijn tabellen opgenomen waarin gehalte aan captan in de lucht zijn opgenomen in relatie tot afstand waarop gespoten wordt. Het gaat hierbij om afstand van 40 meter in geval van natte drift en 100 m. in geval van droge drift. Deze zijn op basis van een aantal metingen en simulaties berekend. Bovendien gaat het hierbij enkel over een specifiek middel (captan) en zijn gezondheidseffecten hierin niet meegenomen. TNO is recentelijk niet bezig met nieuw onderzoek m.b.t. spuitzones (mondelijke informatie dhr. Buyzer, onderzoeker TNO)

Recent onderzoek

Onderzoek Syncera

In opdracht van Gemeente Buren is door het onderzoeksbureau Syncera Milieu in 2006 een onderzoek gedaan of op basis van emissieberekeningen en regelgeving te toetsen of de spuitzone kan worden teruggebracht in een specifiek geval. Het ging hierbij over een specifiek geval. In dit geval lag

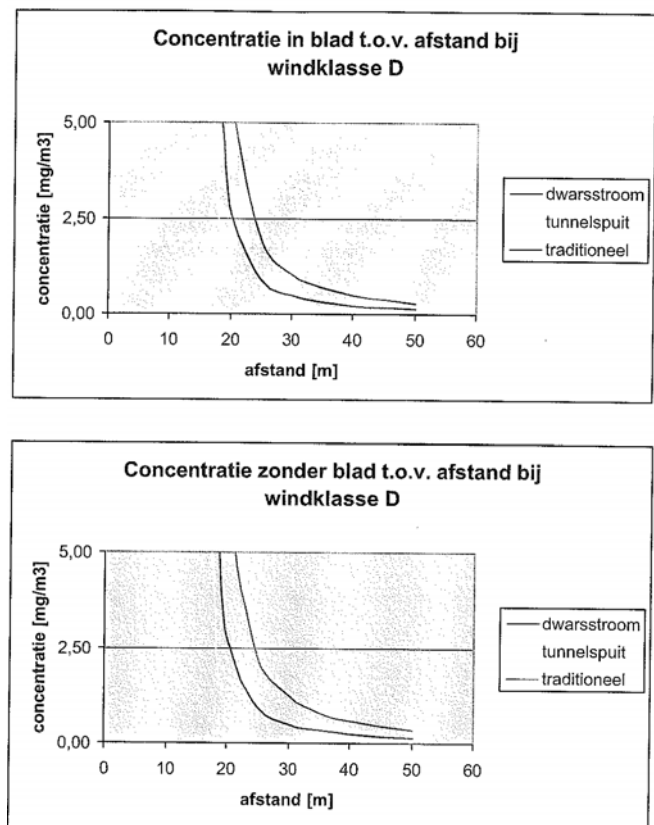

fig. 1: Uitkomsten van Syncera onderzoek op specifieke situatie: appelboomgaard en dwarsstroomspuit met driftarme spuitmond.

de spuitzone om een appel teelt bedrijf dat met dwarsstroomspuit¹ met spuit driftarme spuitmond werkt. Ook weersgegevens zijn plaatselijk genomen en verschillen per situatie. De conclusie van dit onderzoeksbureau is dat in dit specifieke geval de spuitzone kan worden beperkt tot een minimale afstand van 30 m. Echter, in dit geval werd gewerkt met driftarme spuitmond. Momenteel zijn deze gangbaar maar niet overal worden ze nog toegepast of verplicht gesteld. Bovendien heeft dit onderzoek alleen betrekking op een appelboomgaard.

Alterra onderzoek

Ook Alterra doet onderzoek naar driftreductie in fruitteelt en heeft het effect van spuiten met verschillende driftreducerende doppen geëvalueerd naar aanleiding van het Lozingsbesluit. Jan van der Zande (onderzoeker, Alterra) voegt hier mondeling aan toe dat de afstand ongeveer 20-50 meter gehanteerd moet worden waarbij die 20 meter slaat op volle blad situatie (die alleen in zomerseizoen voorkomt) gecombineerd met andere gunstige omstandigheden zoals:

- Plaatsen van een windhaag
- Andere beperkende maatregelen die men veelal in kader van Lozingsbesluit neemt langs een sloot (bijvoorbeeld aanpassen spuithoek).

Wij hechten aan het belang van de fruitteler zijn om die reden van mening dat de fruitteler de vrijheid moet kunnen hebben in bedrijfsvoering om op basis van eigen inzicht en inschatting te kiezen in materiaal, spuitrichting en seizoen van spuiten. Een afstand van 20 meter wordt hierdoor onrealistisch.

---

¹ Een dwarsstroomspuit is veelvoorkomende spuit in de fruitteelt waarbij de spuit met hulp van een ventilator horizontaal door de boom heen spuit. Het gebruik van de ventilator zorgt voor relatief veel drift (vooral in geval van kale bomen) in vergelijking tot andersoortige spuiten die bijvoorbeeld in akkerbouw worden gebruikt.

Beleid andere gemeenten

In de notitie van Gemeente Wijk bij Duurstede (2002) over spuitzones worden de volgende gemeenten aangehaald. Dit zijn gemeenten met relatief veel areaal fruitteelt. Buren (Gld), Geldermalsen (Gld), Overbetuwe (Gld), Woerden (Utr).

Binnen de Stichting Kromme Rijnstreek werkt de gemeente Wijk bij Duurstede samen met 3 andere gemeenten op het gebied van plattelandsontwikkeling. Deze gemeenten hebben eigen beleid. Bunnik conformeert zich aan de VNG richtlijn van 30 meter terwijl Houten een afstand van 25 meter hanteert. In de argumentatie van gemeente Houten worden de gezondheidsaspecten echter niet meegenomen omdat deze afstand voortkomt uit Lozingsbesluit (waterkwaliteit). Heuvelrug heeft geen specifiek beleid op spuitzones.

Buren heeft geen algemeen beleid wat gehanteerd wordt voor spuitzones. In concrete gevallen hebben zij 30 meter gehanteerd. Geldermalsen hanteert een spuitzone van 50 meter. Overbetuwe hanteert een zone van 50 meter waarvan in sommige, zeer goed geargumenteerde gevallen wellicht kan worden afgeweken.

Jurisprudentie

Jurisprudentie is heel divers op dit onderwerp en gaat veelal uit van bepaalde specifieke gevallen.

Met betrekking tot rechtsongelijkheid wordt bijvoorbeeld door de Raad van State in 1997 gezegd dat overal (in alle bestemmingsplannen) dezelfde lijn gehanteerd moet worden. Maar in diezelfde uitspraak gaat het ook over het belang van volksgezondheid.

Er zijn een aantal (recente) gevallen waarin de Raad van State een zone van 50 m. bepleit:

- Raad van state 1 Juni 2004 zaaknummer 200400297
- Renkum: Raad van State bepaalt dat 50 m. rondom hoveniersbedrijf geen woningen mogen komen nadat provincie al goedgekeurd heeft.(2007).
- De Raad van State stelt op 21 maart 2007 dat Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland in een verzoek onvoldoende heeft gemotiveerd waarom is afgeweken van een hinderzone van 50 meter en dat de provincie geen goedkeuring had mogen verlenen.
- Rheden: bestemmingsplan afgekeurd door GS omdat er geen rekening gehouden was met spuitzone van 50 m.(2008). Dit n.a.v. eerder geval van op de vingers getikt door raad van state

Provincie Gelderland houdt sinds deze uitspraken vast aan de zogenoemde 'spuitzone' van 50 meter.

Conclusie

Uit de wetgeving blijkt alleen de VNG richtlijn duidelijk is met betrekking tot de afstand van spuitzone met betrekking tot woonwijk (30 m). Wetenschappelijk onderzoek geeft onvoldoende onderbouwing met betrekking op spuitzones. Recentelijk onderzoek heeft alleen specifieke situaties, boomsoorten, en techniek onderzocht. Het onderzoek dat gedaan is valt bovendien moeilijk met elkaar te vergelijken omdat het in ene geval over een appelboomgaard

gaat en in het andere geval een ander soort boomgaard (of zelfs een akker) met weer andere spuittechnieken gebruikt worden. Hierdoor is er geen eenduidigheid lijn die men als basis voor beleid kan hanteren.

Uit jurisprudentie blijkt dat bovendien 50 meter ook goed beargumenteerd kan worden. Immers, Raad van State bepleit in diverse gevallen een afstand van 50 meter. Provincie Gelderland en een aantal gemeenten hanteren om die reden een afstand van 50 meter.

Onze conclusie is dat met haar huidige beleid voldoet Wijk bij Duurstede aan VNG richtlijn, houdt het rekening met diverse wetten en regels, wetenschappelijk onderzoek en recente Jurisprudentie.

De voordelen van het handhaven van 30 meter en 50 meter:

- Handhaven huidige beleid sluit in grote lijnen aan bij een groot aantal gemeenten en provincie Gelderland (m.b.t. zone van 50 meter).
- Bij juridische planschadeverzoeken staat de gemeente sterker in argumentatie als het huidige beleid wordt gehandhaafd.
- In huidige bestemmingsplannen wordt rekening gehouden met deze reeds bestaande 30 en 50 meter, mocht dit wijzigen dan dient dit doorgevoerd te worden in de bestemmingsplannen.
- Handhaven huidige situaties is duidelijk voor burger, het huidige beleid is immers nog niet zo heel lang van klacht.

Verder wordt geadviseerd om te meten vanaf de woning zelf (in plaats van de erfafscheiding) om de volgende redenen:

- De burger is een groot deel van het jaar binnenshuis.
- Bij woningen in het buitengebied kan de vorm van de tuin (langgerekt) veel invloed hebben op de spuitzone (indien de tuingrens gehanteerd wordt). Daarom pleit gemeente Wijk bij Duurstede voor het meten vanaf de woning.

Literatuur

VW, VROM, LNV, VWS, & SZW, 2000.

Lozingsbesluit open teelt en veehouderij. Staatsblad 2000 43, 117 pag

Bestrijdingsmiddelen wet. 1962. Staatsblad 1962, 288 pag.

Besluit milieutoelatingseisen bestrijdingsmiddelen (1995)

Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2001. Bedrijven en milieuzonering. Den Haag 2001.

VROM rapport 1994 milieukwaliteitscriteria voor nieuwe woongebieden

Ganzelmeijer et al. uit 1995.

Syncera Milieu, 2006. Spuitzone rond project Zoelen Scharenburg. 19 pag.

van der Zande, J.C. (IMAG) en Wenneker, M. B. Heijne (PPO-sector fruit), Driftreductie bij bespuitingen in de fruitteelt (stand van zaken december 2001), IMAG Rapport 2001-19, IMAG, 2001.

TNO rapportage uit 1994